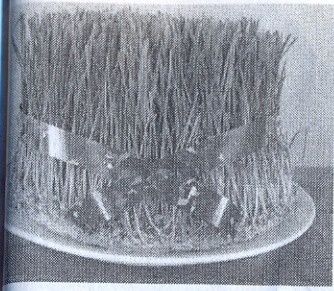

در بهار طبیعت عطر گل ها و

عیش و غم روزگار، مرکز خود و آشنا
مطلع همت بلند، مزرع اقبال سبز
زین چمنستان کنون، بستن مژگان خطاست
بردم ازین نوبهار، نشئه عمر دوبار
سرو خرامان ناز، حشر چه نیرنگ داشت
جیدل از اسرار عشق، هیچکس آگاه نیست
گاه گذشتن گذشت، وقت رسیدن رسید
هرچه ز من رفته بود، باز به مسکن رسید

نوروزي رواجونه د تاريخ په رڼا کې

لکه څنگه چې د نوروز جشن د تاريخچې په هکله روايات مختلف دي همدا راز د نوروزي رواجونو په باره کې هم روايات سره توپير لري. د باختر د پېښدادې پاچيانو پر مهال د نوروز

مېله خايونو کې ترسره کېدې. خلکو به له سړو سفر تر څنگه په دا اړونده په خپلو کورونو کې نذرونه او سندرارونه جوړول. له دې نذرونو څخه يو هم هفت سين يا سمنک دی چې له پخوا زمانې څخه په اريايانو کې دود و او د سوسما (سپوږمۍ) خدای څوکي له پاره چې پر ځمکه د بېمخۍ او بېناستۍ زېږونکي بلل کېده، ترسره کېده.

اوس دمېرمنو تر منځ په دې اړه دا گروهه موجود ده چې دا نذر دوی ته له بېبېانو را پاتې دی.

د نوروز په اړه ځينې رواجونه چې د ساعت تېريو او لوبو په بڼه وو هم موجود و. يوه له دې لوبو څخه دا وه چې يو بېوزله وگړی به په کلي يا سيمه کې د پنبو ورځو له پاره پاچا ټاکل کېده چې ((مير نوروزي)) به بلل کېده. دې کس به په نوموړې سيمه کې يو شمېر صلاحيتونه درلودل چې هغې له مخې يې کولې شول يو څوک محکمه او يا جریمه کړي، چې دا کارونه به

دلوبو په موخه ترسره کېدل. د شېر از حافظ يو ځای په خپل شعر کې دې دود ته اشاره کړې ده.

سخن در پرده ميگويم چو گل از غنچه برون آي

کېدې او نڅاگانې به ترسره کېدې.

د ايران هخامنشي پاچيانو د نوروز په مېلو کې د خپلو د ساتنر ايو مشران، پلازمېنې ته رابلل

او د هغوی ډالۍ به يې منلې. کېدای شول چې دوی خپل ساتنر ايان د زوړ کال د حسونو دور کولو او د نوي کال د پروگرامونو د خبرولو په موخه د زړه کال په پای کې رابلل او نوی کال يې يو ځای نمانځه.

ساساني پاچا به د کال په لومړۍ ورځ په ځانگړي انداز کې څرگندېده. کوم يو کس چې به تر نورو لومړی د کال مبارکي ورته ويله هغه به د نیک قدم په نوم نومول کېده، له دې وروسته به يو مذهبي مشر له يو شمېر ټوټکو لکه يوه گل، تورې، د اوبو جام، زرينو سکو او اور سره راته، دعا به يې لوسته او ورپسې به د دولت چارواکي روان وو او د تيرک سرود به يې له نوموړې وروسته زمزمه کاوه.

ساسانيان د نوروز په نمانځنه کې دومره پرمخ لاړل چې ځينو گوندې دغه مېله ددوی په مذهب پورې اړونده وبلله او دا تېروتنه له دې ځای هم راپورته کېږي چې، دوی يو شمېر مزدېسنيي چارې له دې مېلې سره يو ځای کړې وې.

په سيمه کې د اسلام په خپرېدو سره په دې مېلو کې يو شمېر بدلونونه رامنځته او يو شمېر دودونو ته يې اسلامي بڼه ورکړل شوه. لامل شايد دا و او سېدی چې ځينو اسلامي پوهانو دې مېلو ته د محو ميانو (د مزدېسني پيران) د مذهبي دودونو په سترگه کتل او له دې مخې له دې مېلو سره يې مخالفت ښود.

دا مېلې په ټوله مانا ونه درېدې خو په ځينو سيمو کې يې خپل پخوانی برم له لاسه ورکړ. په دغه کار کې د خلکو اقتصادي کمزورتيا له مخالفتونو زياته ونډه درلوده.

په اسلامي پېر دا مېلې به زياته په زيارتونو او

ويل کېږي چې هغه مهال دې مېلو تر يوې مياشتې دوام درلود او خلک به زياته د مېلو په موخه ورشوگانو، سپېڅلو خايونو او پراخو ټگرونو ته ورتلل.

يو د دې مېلو په لړ کې دا هم وه چې پاچا او نورو ولسي وگړو به يو ځای دخپل ټاټوبي د ښېرازۍ په موخه په يوه ځانگړي ورځ نياکي کوله او په دغه مسمد کې به ملت تانه و.

مېلې په نذرونو، قــــربانيو، دعايو، نڅاگانو، سندرو، مېلمستياو، ښارونو او لوبو په سيليو سره چې، په کې توره وهل، نېزه غورځول، اس ځغلول، غېږې نيول او نور شامل وو. نمانځل کېدل. ويل کېږي چې د لوبو گټونکو ته به د پاچا اونورو سيمه ييزو مشرانو له خوا انعامونه او جايزې هم ورکول کېدل.

د کفتمان بحث د طلوع په ټلویزيون کې د کب په ۲۳

مه په وينا ورځپاڼه کې د يوه نقد پسر چې (د سوال

د وينا ورځپاڼې مسوول مدير زير شفيقي، د طلوع

په دغه ورځ کې د وينا ورځپاڼې د مدير زير شفيقي، د طلوع

درلوده.

په اسلامي پېر دا مېلې بڼه زیاتره په زیارتونو او

سخن در پرده میگویم چو گل از غنچه بیرون آید

خپل شعر کې دې دود ته اشاره کړې ده.

اوو ورځو پورې تو پیر لري ب جهش
شانته وي او د مېلو وخت يې هم له يوې ورځې
د نورور رواجونه د مجلې په پورتنيو

د ولسا ورځپاڼې چلوونکي په طلوع تلویزیون احتجاج وکړ

ربطه پاتې شوې وې. شفیقي اطلاعات او کولتور په
وزارت نیوکه وکړه، چې ولې چوپه خوله پاتې دي او
په دغه شان مسایلو کې باید قاطع تصمیم ولري.
د غونډې زیات شمېر برخوالو اطلاعات او کولتور له
وزارت څخه غوښتنه وکړه، چې تلویزیونونه اجازته
ورنه کړي، چې ددغه شان موضوع گانو په اړه بحث
وکړي. دوی دا هم ویل چې دغه ډول مسایل له ملي
وحدت اوملي گټو سره په ټکر کې واقع کېږي.
د ژورنالستانو له حقونو څخه دملاتړ کمېټې مشر
رحیم الله سمندر، درسپو له مسوولینو څخه وغوښتل
چې له نوي عصر سره دې سمې خپلې خبرونې د

ژورنالیزم له اصولو سره پوځ بوځي.
سمندر وویل: که رسنۍ د ژورنالیزم اصول ترپسولاندې
کوي، نو به ټولنه کې به خپل اعتبار له لاسه ورکړي.
خو د طلوع تلویزیون دگفتنمان دپروگرام چلوونکي
محمد عبدالله په دې اړه پړواک خبرې اژانس ته ويلي
چې، حاضر دی له زیر شفیقي سره په هرځای کې بحث
او له ځانه دفاع وکړي. عبدالله زیاته کړه: په دې بحث
کې چې دوی په کومه موضوع خبرې کړې دي، په هغه
کې لاس نه دی وهل شوی او که وهل شوی دی، هغه
مقدمې دي، چې هغه به هرځای کې معمول دی. عبدالله
داهم وویل چې دوی اصلاً سانسور نه دی کړی او داپې

ځایه تورونه دي، چې شفیقي یې پرې لگوي.
دغونډې په پای کې د ژورنالستانو داتحادیو خوا
وښوده چې، د طلوع تلویزیون دغه سرغړونه
اطلاعات او کولتور وزارت، له رسمي
سرغړوي په کمیسیون کې مطرح کوي.
محمد اسماعیل یون چې دگفتنمان په پروگرام
کېون درلود هم تایید کړه چې دشفیقي په خبر
سانسور رامنځ ته شوی او هغه له ژورنالستانو
وغوښتل چې ددغو سرغړونو مخنیوی دې وکړي

دگفتنمان بحث د طلوع په تلویزیون کې دکب په ۲۳
مه، په ولسا ورځپاڼه کې د یوه نقد برسر چې در سوال
تهاجم فرهنگي (تر مرلیک لاندې خپور شوی و،
خرخېده.
په دغه ناسته کې، شفیقي ادعا کوله، چې په دې
پروگرام کې یې دخپرو یوه مهمه برخه سانسور
شوې، چې دملي مصطلحاتو او په ټولیزه نظر توکه دملي
وحدت دټینګښت په باب یې یوځانګړی نظر درلود.
شفیقي وویل: ((دغه سانسور زه د ځان لپاره تېری
اوسپکايي بڼم، ځکه چې زه دیوه ژورنالست په
توګه په ولس کې یومقام اونوم لرم زما خبرې ېې

د ولسا ورځپاڼې مسوول مدیر زیر شفیقي، د طلوع
تلویزیون دگفتنمان په خپرونه باندې، چې دده خبرې
یې سانسور کړې وې، دکب په ۲۶ مه، په یوه خبري
ناسته کې احتجاج وکړ. په دې ناسته کې د
ژورنالستانو له حقونو څخه ددفاع کمېټې مشر، د
ژورنالستانو دملي اتحادیې مسوول، په افغانستان کې
دجنوبي اسیاد ژورنالستانو داتحادیې (مقام) مشر
حلیم فدایی اویو شمېر نورو ژورنالستانو اولیکوالانو
په یوه خوله دزیر شفیقي د احتجاج ملاتړ اود رسنیو
پرمشرانوي غږ وکړ، ترڅو دژورنالیزم اصول له پامه
ونه غورځوي.

تور غاټول)) د پسرلي په شنه لن کې

((تور غاټول)) د فرانسوي لیکوال الکساندر دوما
په زړه پورې کیسه ده چې د تکره لیکوال احسان
الله اریزې له خوا ژباړل شوې ده.
ښاغلي دوما دغه کیسه د هالنډ هیواد د ښار مسي
پېرۍ دپېښو او حالاتو په هکله لیکلې ده. چې هغه
مهال، د هالنډ خلکو د خپلې ازادۍ او مسوکالۍ له
پاره په مبارزه بوخت وو.
دغه ولس له یوې خوا د هسپانیا، انگلستان او فرانسې
د دولتونو په وړاندې، د خپلې ازادۍ له پاره جنگېده
او له بلې خوا د خپل اقتصاد د پیاوړتیا په موخه، د نړۍ
بازار ته د غټو کلان وړاندې کول او له دې لارې یې
پیسې ترلاسه کولې.

د هالنډ خاوره د غاټولو دروزلو له پاره بسپایه او
مساعده ده، په پنځلسمه او ښار مسي پېرۍ کې په
هالنډ کې د غاټولو دروزلو مینه دومره زیاته شوه چې
((لونی مینه)) به بلل کېده. هغه مهال د غاټولو یوه پالنه
بسزغلی بڼه ترنځو زړو ډالرو پلورل کېده. هر کال
دغاټولو سترې مېلې او نندارې به په هغه هیواد کې تر
سره کېدې.

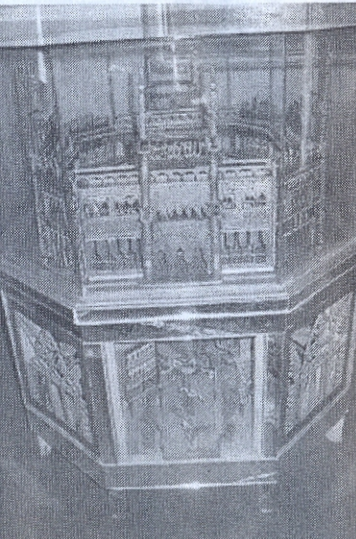
د ((تور غاټول)) کیسه په دغه هیواد کې د یوه پېښ
شوي حقیقت پر بنسټ لیکل شوې چې د غاټولو د
تور رنگ د موندلو تر څنګ، د یوې کلاسيک مینې او
عبدالغفور وباسي، دغه کتابگوټي ۳۳ څپرکي

او ۱۲۰ مخونه لري. په منځنۍ قطع د نوي کال په
درشل له چاپه راوتی او د افغان مسید جمال الدین
سمیپنا ته ډالۍ شوی دی.
د کتاب په پیل کې د لیکوال د ژوند حالات او ژوند
لیک راغلی، چې له لوړو او ژورو ډک ښکاري.
((تور غاټول)) په زړه پورې د رېښتني ژوند او
ازمېښتونو کیسه ده چې، د نویو چاپ شویو کیمو تر
منځ، د یوې ښې کیسې په توګه د پښتو ادبیاتو د نوي
کال په شنه لن راټوکېږي

شپې ته قاریانو او حافظانو ته جایزې ورکړل شوې

د قرآنکریم د حفظ او ښه تلاوت په مسایلو کې شپې
ته قاریان او حافظان د جایزې وړ وپېژندل شول. په
دغو مسایلو کې، چې دکب د مېشتۍ په وروستیو کې
جوړې شوې وې، ټولټال ۱۵۸ قاریانو گټون کړی و،
د فرهنگ او ځوانانو وزارت خوا، دغه مسیالۍ درې
ورځې مخکې په یاد شوي وزارت کې پیل شوې وې.
په مسیالیو کې ۳۲ نجونو هم گټون کړې و، خو له
دوی څخه یوې هم جایزه دواړه خسته.
د فرهنگ او ځوانانو وزارت د فرهنگ او ادب
رئیس داحمدانانې ته وویل چې، یاد شوي وزارت د
ښه تلاوت او حفظ په برخه کې شپېرو کسانو ته له
تصدیق نامو پرته تغذي جایزې هم په پام کې نیولې وې.
د نوموړي د معلوماتو له مخې، په دواړو برخو کې د
لومړۍ درجې گټونکي ته ۸۰۰۰ افغانۍ، دویمه ټسه
د فرهنگ او ځوانانو وزارت د فرهنگ او ادب
رئیس داحمدانانې ته وویل چې، یاد شوي وزارت د
ښه تلاوت او حفظ په برخه کې شپېرو کسانو ته له
تصدیق نامو پرته تغذي جایزې هم په پام کې نیولې وې.
د نوموړي د معلوماتو له مخې، په دواړو برخو کې د
لومړۍ درجې گټونکي ته ۸۰۰۰ افغانۍ، دویمه ټسه
د فرهنگ او ځوانانو وزارت د فرهنگ او ادب
رئیس داحمدانانې ته وویل چې، یاد شوي وزارت د
ښه تلاوت او حفظ په برخه کې د کندهار او مېړونکي یوونښت
کلن جلیل احمد او د حفظ په برخه کې د کندوز ولایت
اوسېدونکي ۱۹ کلن محمد صادق لومړي مقامونه خپل
کړي دي.

محمد صادق، چې په وینایي په څلورو کلونو کې
یې قرآنکریم حفظ کړی دی، له خپلې ترلاسه شوې پایلې
خوښ و.
نوموړي د اطلاعات او کولتور وزارت دغه ګام
وستایه او هغه یې د ځوانانو د استعدادونو په غوړولو کې
مهم وبلله. د یاد شوي وزارت خوا د جایزې گټوونکو
له نومونو سره بېره د شپېرو هغو کسانو نومونه هم خپاره
شوي دي، کومو چې د تصدیق پاتې وړ ګوځېدلي دي.
په دغو کسانو کې، د صابري په نوم یوه تنجلی هم
شامله ده، خو هغې د سیالیو په اړه معلوماتو ورکولو ته
زړه ښه نه کړ. یادو شویو کسانو ته د تصدیق پاتو د
وېشلو په موخه، په اطلاعات او کولتور وزارت کې
غونډه هم جوړه شوې وه. په دغه غونډه کې د یاد
شوي وزارت اداري مرستیال غلام نسی فرهي او ددغه
وزارت نشراتي معین دین محمد مبارز، د حج ارشاد او
اوقافو وزارت اداري مرستیال سید نورالله مراد او یو

شمېر نورو مینوالو هم گټون کړی و. د قرآنکریم
حفظ او غوره تلاوت مسیالۍ هر کال، په کابل
سره کېږي او په سلگونه مینوال په کې برخه اخلي

رواج های نوروزی پامیری و گلاشت های تاریخی آن

دکتور خوش نظر پامیر زاد

پامیر پامیر یکی از بلندترین وادی های مرتفع در جهان بوده که اکنون میان چهار کشور افغانستان، تاجیکستان، پاکستان و چین تقسیم شده است. این وادی به نام بام جهان شهرت یافته که شاهد حیات انسانی از ده ها هزار سال پیش میباشد. تحقیقات باستانشناسان در این سرزمین از آن گواهی میدهد که آغاز حیات انسانی در این سرزمین به تمدنهای اولیه جوامع بشری و حتی پیش از آن میرسد. تصاویر کشف شده حیوانات و پرته گان در مقاره های ((شخته)) و ((لنگر گشت)) پامیر زندگی انسان دوره شکار را نشان میدهد که به ده ها هزار سال قبل از امروز میرسد. اما آن چه تاکنون از زنده های قدیم در سرزمین پامیر پابرجا مانده، آن رسم و رواج های مردمان پامیر است که به صورت شفاهی میان این مردم وجود دارد.

این سرزمین که نخستین خاستگاه آریایی ها میباشد، مشخصات یادشده از ((آریائانوجه)) را به نمایش میگذارد. رسم و رواجهای این اقوام در سرزمین پامیر با امانتداری بیشتری حفظ گردیده که تحقیق در آن چهره کاملاً واضحی از اقوام آریایی را مشخص میسازد. از رسوم آریایی ها آن چه در آثار مورخین باستانی تذکر به عمل آمده بدون کم و کاست تاکنون در پامیر باقی است که تعدد زیاد این رسومات، پامیر را به گنجینه ای از اسناد شفاهی باستانی تاریخی مبدل ساخته که طی هزاران سال آن را از صدمه هجوم فرهنگهای دیگر معنوی داشته است. از مجموعه این رسومات یکی هم دسته ای از رواج های نوروزی میباشد که تا امروز به شدت و ثقلت خویش بر گزار میشوند.

پیش از این که به این رواج ها پرداخته شود باید اندکی در کلمه پامیر و توأحی مربوط

ا در پامیر (مراد از پامیر ه مفهوم وسیع آن) بر عکس نقاط دیگر نورو؛ به عنوان جش بلکه به عنوان یک عید برگزار میگردد. جشن نوروز را در پامیر خدیر ایام میگویند. این مفهوم مرکب از کلمه خدیر به معنی بزرگ و ایام به معنی عید میباشد که مفهوم آن عید بزرگ میشود. وجه تسمیه آن نیز روشن است. زیرا پیش از عید بزرگ دو عید دیگری تحت عنوان ((خیرچزان)) و ((خیرپچار)) برگزار میشوند که این دو عید در ایام زمستان میآیند. این عیدها از رسومات باستانی آریایی ها باقیمانده که در کتاب اوستا نیز از آنها یاد نموده اند.

با موجودیت این دو عید، نوروز را عید بزرگ گویند که با تحلیل و پژوهش در آنها این نتیجه حاصل میشود که برگزاری عید ها در رابطه به آفتاب یا خورشید مطرح بوده است. کلمه خورشید یکی از کلمات دری میباشد که در آن ریشه خور به معنی آفتاب است. آفتاب را در زبان اوستایی خیر گفته اند که تاکنون این کلمه به تلفظ اوستایی آن خیر در زبانهای پامیری (شفتانی) وجود دارد. مهر یا خورشید یکی از الهه های آریایی بود که پیروان مذهب مهرپرستی یا پرستش خورشید به آن معتقد بودند. که عید بزرگ نیز یادگاری از آن دوران باستان تا به این عصر آمده و امروز نه به رسم مذهبی بلکه به عنوان یک عتفه در پامیر برگزار میشود.

از جانب دیگر برگزاری جشن نوروز در تاریخ آریایی ها به زمان پادشاهی جمشید میرسد که این نام در اسطوره های تاریخی آریایی سمبول عدالت، آزادی، صلح، صفا و صمیمیت میباشد. بر اساس تحلیل نام های جغرافیایی اسطوره های مربوط به فرهنگ و

بزرگ خانواده آن را اجرا میکند، مینشینند. پس از صرف طعام کدبانوی خانواده برای نان مخصوص نوروزی که آن را قماچ گویند، خمیر میکند. سپس یکی دو نفر موظف به خانه تکانی میشوند و دیگران خانه را ترک میگویند. حوالی ظهر که خانه پاک کاری میشود همه اعضای خانواده با خمچه های بید به شکل گل کاری شده گی به خانه بر میگردد که خانه پاک کاری شده و با آرد گندم دیوارهای خانه گل زده شده که این گل با تاج بافته شده از خمچه بید بر روی دیوار با آرد نقش میگردد. هر عضو خانواده با ورود به خانه جمله ((شاگون بهار مبارک)) را ادا میکند که دیگران به آن بر روی شما مبارک پاسخ میدهند. چاشت آن روز نان مخصوص نوروزی قماچ در محضر همه خانواده توته میگردد و تعدادی اعضای خانواده توته های قماچ و نان توته شده را در دستمالی پیچانیده به سلام نوروزی به خانه غای خویش و اقارب میروند.

در این رسم و رواج ها کاربرد خمچه های گل کاری شده یاد "برسم" در رواج های آریایی های قدیم را زنده میسازد که آنها نیز "برسم" را در مراسم خوشی شان بکار میبردند. نان مخصوص نوروزی قماچ گویای دوره ای از زندگی اقوام آریایی است. طرز پخت این نان که آتش زیادی در دیدگان خانه تهیه شده و خمیر در بین آتش گذاشته میشود. این طرز پخت دوره ای از زندگی قدیمی انسانها را در خاطر مجسم میکند که آنها برای پخت نان وسایل چون تابه، دیدگانه، و امثال آن را هنوز بکار نمیبردند بلکه در آن دوره خمیر مستقیماً زیر آتش میشد که به پاس احترام به عید بزرگ آن رواج های باستانی را پامیری ها هنوز هم اجرا میدارند.

رواج های "کُشِن و پِرِیز" بیان کننده نوعی اعتقاد آریایی ها در قدیم میباشد که در کتاب اوستا نیز از آن یادآوری شده است و آن را "کُشِن" Caxi نوشته اند. با گذشت زمان شکل این کلمات در دیگر زبان های آریایی تغییر یافته است. چنانچه در زبان دری کیش آمده و آن معنی طریقه و شیوه را افاده مینماید.

باج یا غذای خاص نوروزی پامیر گویای نکات تاریخی عمده دیگری نیز میباشد. به جوش آمدن این غذا را نیز مردمان به فال میگیرند و آن طوری است که اگر نقطه جوش در دیگ از گوشه شرقی آغاز گردد، آن سال را به فیض و برکت فال میگیرند و اگر از سمت غرب به جوش بیاید نوعی تنگدستی را پیش بینی میکنند و اگر همزمان در نقاط مختلف به جوش بیاید پادشاه گردشی را پیش بینی مینمایند. همچنان با به جوش آمدن آن کدبانوی خانه بر روی دیوار، جوار دیدگان با آرد گندم قطنی (محل نگهداری گوسفندان) را رسم نموده و با آرد خال هایی را به عنوان بز و گوسفند در آن ترسیم میدارد. در این رواج آن چه جلب نظر مینماید، تصویر نمودن دو یا سه نخچیر (بزکوهی) است که هر کدبانو آن ها را به عنوان برکت گوسفندان ترسیم مینماید.

در هر خانه هنگام به جوش آمدن باج چنین تصویرها در دو سه جای دیوار رسم میشوند. چنین رواجی از کهنترین خاطره های اقوام آریایی میباشد که تاریخ آن به دوره زندگی مالدار و گله داری آنها میرسد که آنها در مراسم خدیر ایام بر پامیداشتند. در آن دوران آریایی ها نخچیر را حیوان مقدس میشمردند. این مسئله در تحقیقات گروهی از دانشمندان انعکاس یافته است. ترسیم نخچیر در میان قطن

باج جدا از آن است، در صورتی که باج نام اغذیه ای است که در نوروز به طور خاص تهیه میشود. کلمه باج در مفاهیم امروزی زبان دری تاکنون مروج است، اما نه به معنی اوستایی آن بلکه باج در این زبان به دو مفهوم استعمال میشود. یکی به مفهوم خراج، مالیات، عوارض، آنچه که در قدیم پادشاهان بزرگ از پادشاهان مغلوب و زیردست میگرفتند یا پولی که راهداران از مسافران بگیرند و به معنی پولی که از کسی به زور گرفته شود، هم میگویند. چنانچه در این گفته حافظ :

سزد که از همه دلبران ستانی باج
از آن که بر سر خوبان عالم چون تاج
دو دیگر اینکه باج را مشتق از کلمه وچ اوستا به معنی گفتار، سخن آورده اند.

یکی از مراسم مذهبی زردشتیان، خاموشی و سکوت هنگام اجرای بعضی مراسم مذهبی، و دعاهائی که آهسته و زیر لب میخوانند، و نیز یکی از نمازهای زردشتیان به نام سروش باج گفته شده یعنی گفتار سروش که صبح زود پس از برخاستن از خواب و شستن دست و روی به جام می آورند.

در زبان های پامیری باج آن اغذیه ای است که صرف در نوروز و یا در روزهای خدایی (خیزرات) پخته میشود. در مراسم نوروزی قبل از صرف آن بزرگ خانواده چنین نیایش را انجام میدهند، و میگوید: پیامزیده شود ارواح گذشتگان.

با ادای این نیایش سه بار انگشت دست راست را به باج تماس داده و به طرف قبله تکان میدهد که یقیناً این آن دعا به خواهد بود که دانشمندان از آن معنی باج را گرفته اند. رواج باج در پامیر نشان میدهد که این رسم بدون شک به دوره ای از زندگی آریایی ها ارتباط میباشد که آن ها تازه دست به کشت و کشاورزی زده و آن را در مراسم مذهبی خویش شامل کرده تا سبب تشویق اعضای جامعه شان به زراعت و کشاورزی گردند و این دوره مقارن

هجوم فرهنگهای دیگر صنئون داشته است. از مجموعه این رسومات یکی هم دسته ای از رواج های نوروزی میباشد که تا امروز به شدت و ثقلت خویش بر گزار میشوند.

پیش از این که به این رواج ها پرداخته شود باید اندکی در کلمه پامیر و نواحی مربوط آن مکث کرد.

پامیر نامی است از یک سرزمین که بنا به تصورات مختلف در محافل و مجامع مختلف به مناطق متفاوتی اطلاق میگردد. به این معنی که این نام در آثار دانشمندان و محققین شوروی سابق ساحات وسیعی از سرزمین های شامل واخان، اشکاشم، شغنان، روشان، شاخدره، مرغاب، یزگلام و امثال آن را در بر میگیرد. در صورتی که در افغانستان این نام بیشتر به وادی مرتفع بالایی واخان اطلاق میشود که تقریجگاه تابستانی برای شکار گوسفند مارکوپولو (گوسفند وحشی) که شهرت جهانی دارد، گفته میشود. هم چنان در آثار محققان و پژوهشگران جهان غرب در رابطه به زبانهای پامیری ساحات بزرگی از چهار کشور متذکره بالا را احتوا میدارد که در امر اجرای رسم و رواجها نیز این مسئله صدق میکند که این ساحات شامل ولسوالیهای واخان، اشکاشم، زیباک، کران و منجان، شغنان در افغانستان، سرزمین های یادشده در تاجکستان، مناطق چترال، گوجال و حتی هونزا و گلگت در پاکستان، مناطق سرقول و تاشقرغان در چین میگردد که از جمله رواجهای نوروزی در آن مناطق به طور یکسان اجرا میگردد.

نوروز کلمه ای است به مفهوم روز جدید و نو که با حلول سال جدید هجری شمسی این مفهوم مصداق مییابد. در سرزمین وسیعی از شرق، قدوم سال نو را خوش آمدید و مبارکباد میگویند که تازه در اروپا، امریکا و نقاط دیگر جهان راه یافته است. قدوم سال نو با اجرای مراسمی خوش آمد میشود. این رسوم در نقاط مختلف وجود دارد. با آن هم در کلیت این روز به عنوان جشن و سرور بر پا میگردد.

از جانب دیگر بر گزاری جشن نوروز در تاریخ آریایی ها به زمان پادشاهی جمشید میرسد که این نام در اسطوره های تاریخی آریایی سمبول عدالت، آزادی، صلح، صفا و صمیمیت میباشد. بر اساس تحلیل نام های جغرافیایی اسطوره های مربوط به فرهنگ و کلتور جامعه ما محل پادشاهی این شخصیت در شمال شرق افغانستان (بهارک امروزی بدخشان) قرار داشته است.

در مناطق مختلف کشور ما و کشورهای همسایه از نوروز به عنوان جشن دهقان تجلیل مینمایند و آن مصادف به بهار، فصل رستنی ها و سبز شدن آنها است و شروع فعالیت های دهقان میباشد که به نام دهقان ارج بزرگی میگذارند همه فعالیت های نوروزی در به نمایش گذاشتن میله آن حکایه از مقام بلند دهقان دارد. این بیانگر آن است که این میله ها و جشن ها به آغازین دوره زندگی جامعه وابسته به کشاورزی میگردد که سال های اولیه استفاده از محصولات زراعتی آریایی ها بوده است. از آن جایی که تحقیقات اسناد تاریخی در زمینه گویای آن است، نخستین بار استفاده از گندم و سایر غله جات در آسیای مرکزی شروع شده است که شیوه اجرای رسومات نوروزی پامیر به این امر ارتباط پیدا میکند که میتوان گفت در رسومات قربانیهای بزرگی را نیز متقبل شده اند. تعداد زیادی از اسطوره های تاریخی آریایی بازگوکننده این زدوخوردها هستند که پژوهش در آنها واقعیت هایی را برملا میسازد.

رسومات و رواجهای نوروزی پامیر عناصر کاملاً ابتدایی این اسطوره ها را بیان میکنند. عید بزرگ با خانه تکانی قبل از طلوع آفتاب آغاز میشود که در آن صبحدم، پیش از طلوع خورشید اغذیه ای از آرد گندم به نام کاجی تهیه میشود. همه اعضای خانواده دور دسترخوان جمع شده، انتظار دعای طعام که

خاطر مجسم میکند که آنها برای پخت نان وسایل چون تابه، دیگدانا، و امثال آن را هنوز بکار نمیدهند بلکه در آن دوره خمیر مستقیماً زیر آتش میشد که به پاس احترام به عید بزرگ آن رواج های باستانی را پامیری ها هنوز هم اجرا میدارند.

حوالی شام آن روز تعدادی بر بالای بام خانه های بزرگ آیند و یکی از اعضای خانواده رسم "کلاغ غز" را اجرا مینماید. با اجرای این رسم آن قیوداتی که برای نگاه نکردن از روزن بالای بام به خانه ده روز پیش وضع میگردد، رفع میشود. این رسم را "کنش و پریش" میگویند.

رسم کلاغ غز طوری ست که شخصی بر بام بالا شده، دستمالی را گرفته، در بین دستمال یکی دو توته نان را گذاشته از روزن خانه آویزان مینماید و همزمان با آن "شاگون بهار مبارک" گفته، ترانه نوروزی را با صدای بلند چنین میخواند:

نوروز شد و لاله خوش رنگ بر آمد
بلبل به تماشای دف و چنگ بر آمد
مرغان هوانعره کشند جمله به یکبار
مرغ دل من از قفس تنگ بر آمد

پس از انجام کلاغ غز همسایه ها در یکی از بام ها جمع میشوند و هر خانواده غذایی را که پخته، با خود میآورند و مرد ها و اطفال غذای آورده شده را یکجا صرف مینمایند. سپس برای اجرای رسم دیگری همه به خانه ها میروند و مصروف تهیه غذایی میشوند که آن را باج میگویند. باج غذای ویژه نوروزی است که گندم میده شده همراه با گوشت پخته میشود. رواج هایی که در وقت پختن و تهیه این غذا اجرا میشوند گویای قدیمترین رسومات آریایی ها میباشند. همزمان با ورود مرد ها به خانه و در دادن آتش برای پختن باج از داخل شدن به خانه "کنش و پریش" گرفته میشود که کسی به خانه تازمانی داخل شده نمیتواند که باج در دیگ به جوش بیاید.

آریایی میباشند که تاریخ آن به دوره زندگی مالداری و گله داری آنها میرسد که آنها در مراسم خدیر ایام بر پا میداشتند. در آن دوران آریایی ها نخچیر را حیوان مقدس میشمردند. این مسئله در تحقیقات گروهی از دانشمندان انعکاس یافته است. ترسیم نخچیر در میان قطن گوسفندان هنوز آن صیغه بزرگواری این حیوان را نشان میدهد. از جایی هم در باورهای مردمان پامیر نخچیر تا کنون حیوان مقدسی محسوب میشود که تعدادی به آن جنبه اسلامی داده و او را از جمله رمة های بی بی فاطمه زهرا دختر پیغمبر اسلام میشمارند. هر چند احترام گذاشتن به نخچیر به هزارها سال قبل از امروز میرسد مگر در مراسم نوروزی پامیر تا حال به عنوان فیض و برکت مالداری تصویر میشود.

نخستین صبحدم سال در رواج های نوروزی پامیر با دود کردن خوشبویی خیر مقدم گرفته میشود. این خوشبویی از بسته کوهی موسوم به "ستنی رخم" تهیه شده که با روغن زرد حیوانی مالیده شده، کدبانوی خانه با دمیدن شقق خوشبویی را بر روی آتشی میریزد که بوی مطبوعی از آن برخاسته و فضای خانه را مینماید. سپس این بوی دماغ همه را معطر میسازد که بنا به فلسفه عید بزرگ سال تمام این چنین حالت را هر کسی داشته باشد.

در پامیر صبح سال نو یا نوروز را با صرف غذای ویژه که آن را باج گویند، خیر مقدم می گیرند. در طریق صرف این غذا عناصر باستانی رواجهای آریایی دخیل میباشد. وقتی اعضای خانواده به دور دسترخوان جمع میشوند، همه چشم و گوشها به کدخدای خانواده میشوند. کدخدای خانواده با نیایش بس کوتاهی این رسم را اجرا میدارد که اعضای خانواده به صرف باج بپردازند.

در کتاب اوستا انجام دادن باج یکی از وظایف مذهبی زردشتی پذیرفته شده است. باج را اوستاشناسان نیایش یا دعای کوتاهی گفته اند. هر چند در رواجهای امروزی پامیر نیایش

پیش از آن معنی باج را خر گفته اند. رواج باج در پامیر نشان میدهد که این رسم بدون شک به دوره ای از زندگی آریایی ها ارتباط مییابد که آن ها تازه دست به کشت و کشاورزی زده و آن را در مراسم مذهبی خویش شامل کرده تا سبب تشویق اعضای جامعه شان به زراعت و کشاورزی گردند و این دوره مقارن ظهور زردشت و اندکی قبل از آن خواهد بود.

تعدادی از مورخین و پژوهشگران رواج های پامیر را از رسوم زردشتی گفته و پنداشته اند که این رسوم از دور زردشت باقیمانده باشد. مگر تحلیل و ارزیابی این رواج ها نشان میدهد که آنها به دین زردشتی ارتباطی ندارند، بلکه این رواجها به اعتقادات آریایی ها قبل از زردشت ارتباط داشته و قدیمترین اسناد زندگی آریایی ها هستند.

عناصر دخیل در این رواج ها نمایانگر آن است که این رواج ها به دور پادشاهی جمشید یکی از شاهان اسطوره ای آریایی ها وابسته بوده و از آن دوران باقیمانده است که میده ها سال قبل از پیدایش دین زردشتی بوده است. تنها برخی عناصر به این رواج ها راه یافته اند.

به طور کلی گذشته تاریخی رواج های نوروزی پامیر یک چهره باستانی را نشان میدهد که طی هزارها سال موجودیت خویش شکل یافته اند. نخستین عنصر این رواجها از دوره جمشید حکایه دارد که برخی عناصر دیگر با گذشته زمان به آن ها پیوند یافته و در کوهستانات پامیر تا کنون محفوظ مانده که پامیر چون گنجینه ای از فرهنگ آریایی حکایه هایی در خود دارد. عمدتاً چوکات بندی این رواج ها به مرحله ای از حیات اولی اقوام آریایی شکل یافته که این اقوام به مهرپرستی یا پرستش خورشید اعتقاد داشتند و بیشترین داشته های این رسوم به پرستش خورشید وابستگی دارد که یمای جمشید مثل اصلی آن بود که الحال نه به عنوان مراسم مذهبی بلکه به عنوان یک رسم و رواج نیاکان در جشن نوروز یا خدیرایام در تمام مناطق بر گزار میشود

برای اطلاع از آخرین اخبار و رویدادها، به وبسایت ما مراجعه کنید.

هر روز تان نوروز

نوروز تان پیروز

بنیاد بیات
BAYAT FOUNDATION

گنج اوونیزه

په پښتو او دري ژبو خپروي

موسس: انجنیر احسان الله بیات

د کتونکي پلاوي تر نظر لاندې

د پلاوي مشر: احسان الله آرینزی

کمپوز او ډیزاین: احسان الله مومند

ایمیل: ganj@ganjnewspaper.com

تلفون شمېره: ۰۰۹۳ ۷۰ ۱۵۰۰ ۵۲

آدرس: درېیمه کارته، د ارالامان واک، د اریانا تلوېزيون دفتر

لیکني د لیکوالو خپل نظر دی

۱۳۸۶

نو روز تان
مبارک

افغان بیسیم
د افغانستان نیل وونکی

افغان بیسیم
ارتباط دهنده افغانستان

www.afghan-wireless.com

Customer care: 151 (English), 152 (Dari), 153 (Pashtu).

کېږي. د وږم کال په پرته له داسې خاصو، د اختطاف او وسلوالو غلارو پېښې زياتې شوې دي.

د دولت په عايداتو کې لکه څنګه چې تمه کېده بايد په سلو کې ۶۰ زياتوالی راغلی وای، خو دا زياتوالی يوازې په سلو کې ۱۳ و. د تېټ رتبې مامورينو په معاشونو او د ژوند په کچه کې بدلون نه دی راغلی او اوس هم امتيازې او لوړو لوړو معاشونو د دولت علامه کړې ده.

د سوداګرۍ بېلاښ لا همغسې منفي دی او واردات د صادراتو يو ځلو بېست برابر دي.

قضايي سيستم همغسې ړنګ او په فساد ککړ پاتې دی چې، له کبله يې اوس هم په زرګونو مجرمان له جزا پرته خوشې کېږي او په سونو دوسي داسې دي چې له شپږو مياشتو زيات وخت پرې تېر شوی او لا فيصله شوي نه دي.

جنگي جنايتکاران لا هم سرې مسترکې ګرځي او په دولتي څو کېو يې خپلې پنډې ښځې کړې دي.

د انتقال عدالت بهير په تېه ولاړ او په دې سرخه کې ډره پرمختګ نه ليدل کېږي.

پارلمان هم څه ونه کړای شول نه يې په قانوني کولو او نه يې هم د قسانو په ټينګښت کې خوند وه.

تراوسه يې داسې کومه پرېکړه چې په هېواد کې د مسولې د ټينګېدو او د جنگ او جګړو د کمېدو لامل شي، نه ده کړې.

د پخواني منشور چې په دې وروستيو کې يې تصويب کړ، په ځان پوهوني نه بلکې په ځان ښېنې څرخي.

په دې منشور کې داسې څه شته چې د پرېنسيپ له مخې و مخالفت اصل چې په چې په ديموکراتيکو ټولنو کې يو شلوسوی مهم اصل ګڼل کېږي، ومني او د نوموړي اصل له مخې د دولت مخالف لوري دې د مذاکرې او مفاهمي ميز ته را کاپي.

پارلمان تر دا مه په هېواد کې د بهرنيو ځواکونو د شتون او قانوني کېدو په اړه چوپه خوله پاتې دی او په دې اړه يې څه نه دي تر سره کړي.

د ولس و کيلان يوازې د خپلو معاشونو لوړولو ته له دولت سره جنې وهلې او د نورو مامورينو د معاشونو په برخه کې بيا څوې ګټلې پاتې دي.

لنډا چې د وږم کال په پرته له تېر کال کې خلک زيات له دولت څخه نسا هيلي شوي دي او دولت په سلو کې شپېته خپل باور له لاسه ورکړی دی.

په نوي کال کې د مامورينو د معاشونو لوړېدل، د بېرېښنا او وچکالۍ د ستونزې هوارېدل، د ادارې اصلاحات او د اداري فساد له منځه وړل، فرهنگي، کلتوري او روغتيايي چارو ته رسېدل، د قضا اصلاح او د معافيت د فرهنگ پای او عملاً د جنگي جنايتکارانو، محکمې ته را کابل، هېواد ته د پانګې جذبېدل، د اقتصادي پرمسوب، د سوداګرۍ او نرخونو کنترول او د ټوپکوالو له منګولو نه د عايداتي سرچينو وېستل، هغه چلنجونه او کارونه دي چې په نوي کال کې د دولت په وړاندې پر اته دي.

سروش بهار

پديد آمدن سال نو با پديده بهار توام است. بهار طبيعت که در را ن، زمين لباس خضرا دارد ورويش گياه.

چشمه ساران زلال و آبشاران زيبا برپنهان دره ها دامنه ها می لغزند و طروات و سر زندگی به امراه می آورند، بلبل در انتظار روی گل نغمه سمرای می کند و افتاب دلپذیر، زمين و زمان را از بذل و در خشش خود نور باران و شاداب می سازد. رمز حیات،

ایجاد حیات، تقویت حیات و مظاهر حیات، حاصل این فصل زیباست و انسانها همانند سایر جانداران و گیاهان از هوا فضای بهار بهره می گیرند، تقویت می شوند و نشاط می یابند.

در بهار طبیعت، جسم تن ادمی تقویت میشود و در بهار فطرت جان روان انسان تربیت میابد.

در بهار طبیعت خاک سبز میشود و گل زنده، در بهار فطرت دل بیدار میشود و دیدار جاودانه.

در بهار طبیعت عطر گل ها و نغمه بلبلان و آبشاران لذت بخش است و در بهار فطرت سروش جان بخش آگاهی، دانایی و پویایی.

در بهار طبیعت انسان به دیدن بستان و گلستان میرود و در بهار فطرت، جمال دل آریایی یار را به چشم دل نظاره می کند.

در بهار طبیعت نگاهای حق بین به راز ازلی زیبایی افرین روشن میشود. و در بهار فطرت، دیدۀ بیدار در عمق زیبایی ها، جمال جمیل افرین را مشاهده می کند.

در بهار طبیعت انسانها تلاش می کنند و جهد می ورزند تا از

بذرکشت و زراعت به دانه و ثمر برسند، و در بهار فطرت با انجام عمل صالح به حیات طبیعه می رسند، چه زیبا و رساقرآن این جا ودانگی را به من و تو ابلاغ می کند که:

(هر کس از مرد وزن که کار نیک کند ومؤمن باشد او را به زندگانی خوش و پاکیزه زنده می داریم، و اجری (بسیار) بهتر از عمل نیکی که کرده است، به او عطا می کنیم.)

سوره مبارکه نحل آیه (۹۷)

آری، بهار طبیعت خود می اید، اما به سوی بهار فطرت باید شتافت...

در طبیعت شاهد آیه های چون نزول باران، حرکت ابرها،

رشد گیاهان و جاری شدن آبها، رود خانها و نهرها هتسیم، اما در بهار فطرت آیه های صداقت، عبادت، امانت، انفاق، معرفت، سخاوت، تعاون و مساعدت را به گوش جان می شنویم.

در بهار طبیعت کتاب زیبای هستی را پیش روی داریم و در بهار فطرت کتاب زیبا تر! حکمت، طریقت و شریعت را.

پس تو ای هموطن خوبم! بیا با هم از بهار طبیعت قدمی فراتر بگذاریم و به بهار فطرت دست یا بنیم تا درخت انسانیت ما بارور گردد.

عبدالرحیم دانش

اجرای کنسرت به پیشواز سال نو

سال نو خورشیدی با اجرای کنسرت توسط آوازخوان سرشناس کشور، خاتم سیملا ځلانده، آریڼ خان و چاوید شریف در تالار هوتل سافلی لاند مارک تجلیل گړدیده.

تجلیل سال نو خورشیدی برنامه های هنری اجرا کنند. شماری زیادی از شهروندان کابل تانیمه های یکشنبه شب گذشته یا حضور در تالار سافلی لاند مارک هنرمندان عزیز شان را با گرمی استقبال کړل دند.

در برگهای این شماره:

پیشنه زیارت سخی در کابل

نوی کال په نوي ژوند سره پيلوم

نوروزي رواجونه د تاريخ په رڼا کې

رواج های نوروزی پامیری و

گذشته های تاریخی آن

Kam Air

Fly To **ISTANBUL** With Us

پرواز به **استانبول** با ما

پیشینه زیارت سخی در کابل

مقدمه:

ابوطالب این یار همیشه پینامبر (ص) با شتاب خود را نذر همسرش قاطعه رسانید، مادر علی (ع) نوزاد را به او داد و گفت: اورا بگیر (بشیر) است، ابوطالب پوره ی روشن و پرفروغ فرزندش را دید و به آرامی گفت: اما من اورا علی نامیدم. بشیرگونه، امام علی (ع) این خانه زاد فرای بی فرزند، چشم به جهان کشور و از همان آغاز، نگران سر نوشت جامعه و جامعه ها بود، و در راه اعتلای (کلمه توحید) گام های برداشت بس بلند، تلاش های کرد بس سازنده و شکوهمند و در پایان هم باز در خانه ی معبود فویش چشم از جهان فرو بست، در حالیکه انریشه ی پر توانش تا همیشه در پهنه ی روزگار و در صحنه افکار به جا قواهر ماند. و اعجاب تاریخ را نسبت به مردی، قواهر انکیشت که تبلور و تقسم اسلامی را ستین یور، و بدان گونه که گفتیم قلب قلبها و مرکزیت عالم و نقطه عطفی در رابطه ی ((انسان با خدا))

وقتی علی (ع) پیش از شش سال نداشت، قطعی پیش آمد و بنیه ی اقتصادی و مالی ابوطالب به شدت تضعیف شد این یور که بنا بر تصمیم سران بنی هاشم، هر کدام عهده دار پرورش یکی از فرزندان ابوطالب شدند و علی (ع) پیش از شش سال نداشت، قطعی پیش آمد و بنیه ی اقتصادی و مالی ابوطالب به شدت تضعیف شد این یور که بنا بر تصمیم سران بنی هاشم، هر کدام عهده دار پرورش یکی از فرزندان ابوطالب شدند و علی (ع) را معتمد (ص) به خانه برد و به تربیت، رشد و پرورش او پرداخت و علی (ع) نیز همانقدر پسر عمویش، همیشه فکر می کرد او پیوسته به کوهها و تپه ها، رشتها، دره ها و صهارا، قیره قیره می نگریست و به رقت در آنها مطالعه می کرد. وقتی شکوه لقب را می دید می اندیشید که: می شود روزی این بتوا، شکسته شوند و از میان بروند، می شود روزی که اعراب ره گم کرده، گوهر هدایت را به دست آورند و دیگر پرستش بست بی فان نکنند؟ و به این ترتیب، علی (ع) در دامان رهبر بزرگ اسلام، حضرت محمد (ص) پرورش یافت و انریشه و عمل او همان انریشه و عمل محمد (ص) شد، تلاشهای پی گیر رسول گرامی (اسلام) در تکوین شفقت والای علی (ع) ستایش برانگیز بود خود امام علی (ع) در این باره می گوید:

«من همانند بچه ناهیه ای که به دنبال مادر خویش می دود، در پی پیامبر می رفتم و او هر روز یکی از فضایل اخلاقی خود را به من آموزش می داد و دستم را می داد که از آن پیروی نمایم.» نهج البلاغه عبده ۲/ ج ۱ ص ۱۸۲ / خطبه قاصعه

از این به دست می آید که افلاق علی (ع) نیز همانند افلاق پیامبر است و برترین افلاق است، زیرا که در قرآن

خرقه ی متبرکه ی حضرت رسول در قندهار

و مدغم به تاریخچه زیارت سخی شاه مردان

در کابل

همان خرقه ی مطهره است که حضرت

محمد (ص) و اهل بیت اطهار آن حضرت

بدستان مبارک شان دوخته اند و حضرت

خاتم النبیین در اواخر عم مبارک شان می

پوشید و نیز در حجة الوداع در بدن مبارک

شان بود و در اواخر زندگانی به حضرت

علی (ع) و حضرت عمر (رض) وصیت فرمود

و تا سنه ۱۰۷۴ هجری قمری در همانجا بود

این خرقه ی شریفه را یک تعداد ارباب قدرت

به خاطر مفاد شخصی شان می خواستند به

هندوستان نقل بدهند ولی توسط میرزا بیگ

والی بلخ برگردانیده شد.

در جوز گون بدخشان قلعه بنا کرد و به دست

خود تاریخ آنرا نوشت و روز یکشنبه ۲۴

محرم ۱۱۰۹ هجری قمری بعد از نزول

برکات خرقه شریفه ی محور عالم کاینات،

جوز گون بدخشان به فیض آباد نام گذاری شد

و مدت ۷۹ سال در فیض آباد نهاد، بعد از آن

شخص بزرگوار معلوم می شود که امیر

المؤمنین علی (ع) می باشد. حاملین خرقه ی

مبارک وقتی صبح از خواب بر می خیزند، می

بینند که بالای سنگی که حضرت امیر شمشیر

خود را گذاشته از هیبت و عظمت ذوالفقار

مولای متقیان شق گردیده، که از همان زمان

به اسم سنگ ذوالفقار نامگذاری می نمایند و

بعضی مردم از بین آن سنگ به نیت عبور می

نمایند، حاملین خرقه ی مبارک جریان خواب

خویش را به احمد شاه بابا تعریف می نمایند و

گردیده است، از برنامه های دیگری این م

مقدس برافراشتن لوای با عظمت [چند

سخن] که سمبول اساسی آن از کلمه ی طیب

بوده و در روز اول سال هجری شمسی طی مراسم

باشکوهی، برپا میشود، که از جمله مراسم

عنعنوی، مذهبی و تاریخی در شهر کابل بش

میرود.

این مراسم در حقیقت پاسداری از رشادت ها

حضرت علی (ع) که در همه معرکه ها

علمبردار و سپهسالار رسول خدا بوده، می باشد

در این مراسم شکوهمند هزاران تن از برادران

مسلمان شیعه و سنی مخصوصاً اراکین دولتی

مرکز و ولایات با شرکت خویش ابراز و حدت

برادری می نمایند.

در آغاز این مراسم آیاتی از کلام الله مجید

تلاوت گردیده و بعداً چندین تن از علما

فریقین شیعه و سنی به مناسبت حلول سال نو

به خلافت رسیدن مولای کل مؤمنین و مؤمنات

پیرامون شخصیت ممتاز سلطان اولیا صحبت

می نمایند. که در این مراسم پیام شاهان

رؤسای دولت های وقت توسط یکی از اراکین

بلند پایه دولتی در حضور جمعیت انبوه شرکت

کننده قرائت می گردد. و از برکات این مراسم

با عظمت، وحدت ملی و وحدت نظر مسلمانان

کشور ما همه ساله تجدید میگردد و نیز یکی از

افتخارات ملت ماست که افتتاح هر سال را با ب

افراشتن پرچم اسلام که سپه سالار آن حضرت

علی بن ابیطالب (ع) است، آغاز می نمایم و

مردم مسلمان کشور ما به اتفاق هم در زیر این

بسیرق یا علی مدد می گویند ولی در عصر

احمد ((حجت)) (رح) که از جمله ی علما و

فقهای اوایل قرن بیستم می باشد این مراسم با

عظمت، شکل اساسی و تشریفات ویژه ای به خد

خان ته په

د فقر او نیستی مصیبت داسی بلاد و چ

شی، یا نو و سرده نوری بلاگانی هم پر

هره اچهور دا نگی.

نیرو جگرو له مور سره هم، همدار

دزوند اقتصادي شپرازه یی ښکته ک

لاسه کبوت. زمونږ زیاتره خلک، له ب

سره مخ شول، ښورنځي په دې جرم و

جوړي شي او مدرسي به دې جرم جوړ

نښه یانه ډکېدل. به پای کې نه د

له بده مرغه دې کورونو جگرو خپل

پریښود چې یو څوک یې شاته کړ او

په سوادی، به څیر گره کورون کې

خپل موټر بدلوي او بل دیلوم به جیب ک

یو د خپل زوی او یا نور د واده له پاره

تعه برابر هوټلونه نه مومي او بل د خپل

شی.

د تحلیلي

داخل ځيني جهادي مشران او د دوی

یو د جتر لاندې راټولې شوې

خوځښت ته مني نوم ورکړی،

راټولېدل د شخصي گټو په بنسټ کېږي

د افغانستان ملي متحدې جبهې په نوم،

جبهې د غړيو په وينا، اوږده هڅه وکړه،

د ډاکټر د نجيب د واکمنۍ

محمد کلاب زوی او د همدې راکم

علمي، د جبهې مخکښه څيرې دي.

بیمبر است و پسر نرین افلاق است، زیرا که در قرآن
 (سوره ی قلم / آیه ۳)
 علی (ع) همگام و همراه محمد (ص) است و مردی
 است که اگر رسول خدا به پیامبری نمی رسید، او شایسته

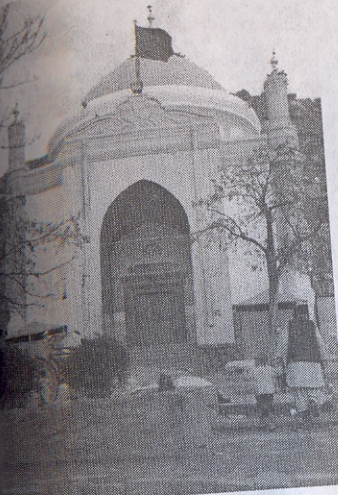

این مرد تنهای صفتی های نبرد حق
 قهرمان قهرمانان، شیر مردی از پیشه
 یی در تاریخ، مظلومی در جامعه، انسانی فزاینده
 است او یار و یاور و برادر پیامبر است،
 و تمام بخش راه و انقلاب اوست، و ما
 امروز و سال فزاینده قرار داریم، در کشور ما
 که شرفان هندی و بازیافت افغانستان سال
 است آغاز مینمایند و این مراسم باشکوه
 می شود، که علی (ع) این کابل در زیارتگاه آن
 ای افغانستان لازم دیده شده که تاریخچه
 از زمان شاه مردان جهت آگاهی هر چه بیشتر
 مردم را در تاملی باشد برای تفکیم پایه های
 و استمرار دارد که سال فزاینده را سال فتح
 مظلوم و قهرمان افغانستان قرار
 میدهند که از برادر بزرگوار یناب آقای
 سنی که بنده را در گرد آوری تاریخچه
 نمودند تشکر و قدردانی نمایم.

علی (ع) و حضرت عمر (رض) وصیت فرمود
 تا این خرقه را به ویس قرنی که نادیده پسر
 حضرت عاشق بود و نیز به رسالت آن
 حضرت ایمان آورده بود بعنوان تحفه و
 هدیه تحویل بدهند.
 بعد از ارتحال حضرت رسول (ص) صحابه
 کرام همان (عبا) یا خرقه متبرکه را طبق امر
 آنحضرت به ویس قرنی تقدیم نمودند.
 جناب ویس قرنی بعد از بدست آوردن
 خرقه ی شریفه دو رکعت نماز خواند و شکر
 خداوند (ج) را بجا آورد. تازمانی که جناب
 ویس قرنی حیات داشت خرقه متبرکه که را
 در بالای سر خود نگهداری میکرد، پس از
 وفات ویس قرنی بسندگان خاص
 خداوند (ج) این لباس بهشتی فخر عالم
 کاینات را از ملک یمن نقل داده، با احترام
 زیاد در غار حرا گذاشتند و سالهای متمادی
 در آنجا به امانت و حفاظت بود. تا آنکه شیخ
 الاولیا، قطب الاتقیاء دوست و مخلص حضرت
 رسول، که مرد بزرگی از صالحان بشمار
 میرفت، خرقه ی شریفه پیغمبر جلیل القدر
 اسلام را از غار حرا داشت و در بغداد به
 جهت زیارت کردن کافه ی مسلمین نقل داد
 و تازمان سلطان ریلاند بایزید ابن سلطان
 قرا عثمانلو در بغداد نزول برکات داشت،
 ولی در اثر فتوحات ابوالمنصور، تیمور
 شرفیاب خرقه ی متبرکه ی حضرت محمد
 مختار (ص) شد و تولیت آن امانت مقدس و
 متبرک را به ذمت خود لازم دید و حین
 بازگشت از بغداد به پایتخت ملک خود
 سمرقند انتقال داد.

بر کات خرقه شریفه ی محور عالم کاینات،
 جوز کون بدخشان به فیض آباد نام گذاری شد
 و مدت ۷۹ سال در فیض آباد نزول برکات
 داشت.
**جایگاه خرقه ی مبارک حضرت رسول
 اکرم (ص) و قدمگاه حضرت علی بن
 ابیطالب (ع) مسمی به زیارت سخی شاه
 مردان در کابل:**
 در سال ۱۱۸۱ هجری قمری علیحضرت
 احمد شاه بابا ابدالی توسط شاه ولی خان
 اعتماد الدوله خرقه ی متبرکه پیغمبر بزرگوار
 اسلام را وقتی که از فیض آباد مرکز ولایت
 بدخشان به اعزام و اکرام زیاد جانب قندهار
 انتقال می دادند، از مسیر شاهراه های ولایتهای
 کابل و پروان برای اولین بار در منطقه ی که قبلاً
 بنام دامنه ی علی آباد مشهور بوده و ساحه ی
 دور از شهر و جای پاک، منزه و نیز خالی از
 منطقه ی مسکونی بوده، به جهت زیارت کردن
 اهالی شهر کابل توقف دادند و در همین مکان
 مقدس صندوق شیشه یی که در داخل آن خرقه
 شریف (عبای مبارک) حضرت رسول (ص)
 قرار داشت، گذاشته شد حاملین خرقه معظمه
 که از شخصیت های اهل تقوی، شریعت،
 معرفت، طریقت و حقیقت بودند دو شب
 متواتر در خواب می بینند که سبز پوشی در
 کنار خرقه مبارک نماز می خواند و در شب سوم
 می بینند که همان سبز پوش شمشیر خود را از
 غلاف بیرون نموده و بالای سنگی که در عقب
 تعمیر گنبد فعلی قرار دارد می گذارد و
 بساجمعی از مؤمنین جهت ادای فریضه ی
 خداوند (ج) نماز را به جامی آورند که بعد از
 ادای نماز و ارشاد تقوی الهی و پرهیز گاری از
 مؤمنین می خواهد در آن مکان بقعه ی درست
 کنند، که از تیغ دو سر و سیمای دل آرای آن

بعضی مردم از بین آن سنگ به تیت عبور می
 نمایند، حاملین خرقه ی مبارک جریان خواب
 خویش را به احمد شاه بابا تعریف می نمایند و
 به مؤدّه آنکه قدمگاه مظهر العجایب و الغرایب
 تثبیت می شود علم و بیرقی در وسط صحن
 مبارک نصب نموده و اولین گنبد را به دستور
 احمد شاه بابا اعمار می نمایند که از فیوضات
 خرقه ی متبرکه که ی محور عالم کاینات حضرت
 رسول (ص) و از برکات قدمگاه حضرت علی
 بن ابی طالب (ع) حوایج مؤمنین پر آورده می
 گردد، این بقعه ی شریفه را به اتفاق نظر
 مسلمین به زیارت سخی شاه مردان مسمی می
 نمایند که تا امروز زیارتگاه خاص و عام می
 باشد همچنان خرقه مبارک که بعد از هشت ماه از
 آن مکان مقدس، به تاریخ اول حمل سال ۱۱۴۷
 هجری شمسی مطابق دوم ذیقعد الحرام سال
 ۱۱۸۱ هجری قمری به قندهار منتقل گردیده
 که فعلاً در همان جا موجود است و در سال
 ۱۲۹۷ ه. ش حیات بیگم والده ی علیحضرت
 غازی امان الله خان جهت دستیابی به استقلال
 افغانستان توسلی به شاه ولایت مآب مینماید که
 در همان سال به لطف خداوند (ج) و عنایات
 امیر مؤمنان وطن عزیز ما زیر سلطه ی
 انگلیس رهایی می یابد و استقلال سیاسی و
 تمامیت ارضی کشور به دست آمده و بعد از بر
 آورده شدن حوائجش به شکرانگی خداوند (ج)
 و خوشنودی مولا علی (ع)، گنبد دوم را تعمیر
 کرد و تعمیر اساسی داخل و خارج این آستان
 متبرک را به اتمام رسانید.
 قبرستان عمومی که فعلاً موجود است در اثر
 عریضه ی برادران قزلباش که از شیعیان و
 مریدان حضرت علی (ع) میباشند و در ناحیه
 اول (چنداول) سکونت دارند، برای تدفین
 اموات شان فرمانی از امان الله خان منظور

نظر به توجه مرحوم آقای حجت و به کمک
 مؤمنین، تقریباً حدود ده هزار متر مربع رادر
 پوشش محوطه ی روضه ی متبرکه قرار دادند و
 همچنین در سال ۱۳۴۸ هجری شمسی سنگ
 تهداب مسجد العلی (ع) را گذاشت که در
 جنوب روضه ی مبارک قرار دارد.
 مسجد شریف حدوداً ظرفیت یک هزار تن نماز
 گذار را در یک وقت دارا می باشد که در مدت
 یکسال بصورت پخته و اساسی اعمار شد، طی
 سالهای ۱۳۵۶ و ۱۳۶۶ محوطه ی متذکره
 نیمه خامه و آب ریخت شده بود ولیکن در اثر
 تلاش و توجه و بلائیر عریضه ی متولی روضه
 جناب آقای سید حسین علوی محوطه زیارت
 نیز از سنگ بصورت پخته کاری تعمیر گردید.
 رضوانی سنگلاخی

خان ته په خپله، په خپلو لاسونو کې زولني مه اچوئ

د فقر او نېستي مصيبت داسې بلاد د چې کله يو يوه ولس ورسره شي، بيا نو ورسره نورې بلاگانې هم پر هغه ولس له هرې خوا، او له هره اوڅه ور دا نځي.

تيرو جگړو له موږ سره هم، همداسې وکړل. زموږ د خلکو د ژوند اقتصادي شېرازه دې ښکته کړه او دا ژوند جنو دخلکو له لاسه کډوت. زموږ زياتره خلک، له بسواډې، ماتې او در په درۍ سره مړ شول. ښوونځي په دې جرم وچاړ شول چې مدرسي به جوړې شي او مدرسي به دې جرم جوړې. نه شوې چې د قوماندانو نسونه يانه ډکېدل. په پاي کې له د دين شولو او نه د سادې له بدو مرغه دې کورونو جگړو خپل تر شا، داسې يو حالت پرېښود چې يو څوک بې ښاره کړ او بې لې کېدا، يو له خپلې بېسوډې، په ښېر گره کورونو کې گرځي او په ورځ کې يو وار خپل موټر بدلوي او بل بدلوم په جيب کې د کړاچۍ په سر زړو شول!

يو د خپل زوی او يا لور د واده له پاره د شام پاريس او شام لندن په تبعه برابر خوټونو نه مومي او بل د خپل اولاد نفقې ته حيران پاتې دی.

يو په بازار کې سگا پورې او مدراسي گايو په نويو موټلونو پسې گرځي او بل د سيبو زړو د گوټې په ارمان دی.

اوس نو په داسې يوه غير متجانسه ټولنه کې، طبيعي ده چې د خلکو غوښتنې او کره وړه هم سره توپير لري.

لکه څنگه چې وايي يو گوري بل لمسري. دغه اقتصادي توپيرونو زموږ ټولنه ډېر يو بد حالت ته راکاږلي ده هر وگړی دا کوښښ کوي چې له هرې لارې شونې وي بايد پيسې پيدا کړي او خان د نورو سيال وگرځوي او په دودونو کې له نورو شاته پاتې نه شي.

حمدا لامل دی چې د دولتي ادارو له پياده نيولې ښارونه نور ډېر وړو مامورينو رشتونونو بډې وهلې او سوداگر او دوکاندار دې ته ډگر ته راووته.

هېڅ ناست وي غوږو کس ږوند کړي او په سترگو کې بې خاورې وشيږي.

که وپوښتي چې دا ټول څه دي؟ يوازې يو خواب نه واورې: دا رواج دی.

ايا رواج دا مانا لري چې حلال رزق حرام کړي دوستي پاتل دوته گران شي، د کورنيو شيرازې ښکې کړي او خوانان له دودونو پرته زړه او فساد ته مخه کړي، بيا به بله وينا خان سپيد ته ورگوزار کړه او ووايه چې دا رواج دی. دا رواج نه دی چې موږ بدخلتو بلکې دا موږ يو چې پخپله خان ته په لاسونو کې خولې اچوو او نوم پرې د رواج ږدو پرته له دې چې کوم اړتيا ورته وليدل شي، ځانته رواجونه غږوو. د دې برخې چې له خپلې برستې سره پېښې را کاږو، د نورو له برستو سره پېښې غږوو. له بهرنيو ډرامو او فلمونو څخه د برديو رواجونه کابې کوو پرته له دې چې د پيسې او اقتصادي توپيرونه يې په پام کې ونيسو.

که په هيواد کې وروستو شمېرونو پام وشي ليدل کېږي. په سلو کې درې خوانان له شل کلنۍ نه په تېټ عمر کې، په سلو کې پنځوس له شل کلنۍ نه تر ډېرش کلنۍ، په سلو کې ډېرش خوانان له ډېرش نه تر څلوېښت کلنۍ او دوه له څلوېښت کلنۍ نه په پورته عمر کې وډېري او په سلو کې له پنځلسو څخه زيات خوانان له واده پرته پاتې کېږي.

د همدې رواجونو او اقتصادي ستونو له کبله په سلو کې شل کسان نه شي کولی منځنۍ زده کړې او په سلو کې اويا کسه نه شي کولی لوړې زده کړې، سرته ورسوي.

په سلو کې د اتيا کسانو کلنۍ سالانه عايد له ډېرش ډالرو څخه ټيټ دی. دا په داسې حال کې ده چې د يو تن د رواج او لگښت مصرف کم تر کمه له زرو ډالرو څخه زيات دی.

د متحدې ملي جبهې په اړه گڼ شکونه را پورته شوي دي

دا ځل ځينې جهادي مشران او د دوی مخالفې وسلوالي څېرې تر يو چتر لاندې راټولې شوې دي. دوی څه څه هم دغه خوځښت ته مني نوم ورکړی، خو ځينې شونو ښايي د راټولېدل د شخصي گټو په پټې کېي.

د افغانستان ملي متحدې جبهې په نوم، دغه حرکت که څه هم د جبهې د غړيو په وينا، اوږده هڅه ده، خو تېره اونۍ د مطبوعاتو ډگر ته راووته.

جهادي مشر برهان الدين رباني، عبدالخان، محمد بونيس قانوني، مارشال قسيم فهم، مصطفی کاظمي، عبدالرشيد دوستم او ډاکټر د نجيب د واکمنۍ د کورنيو چارو وزير سيد محمد گلاب زوی او د همدې واکمنۍ يو دمخکښه څېره نورواغظ علومي.

که څه هم په ياده شوي جبهه کې متضادي څېرې سره راټولې شوې دي، خو په خپلو کې گډ ټکي هم لري.

په يادو شويو کسانو کې د ځينو نومونه د بشر د حقونو د ناظرينو په توگه د بشر د حقونو د څار، نيويارک مېشنې کمېټې په تور لست کې شامل دي.

مژده، همدغه ټکي ته په پام وويل: ((که چې نړيواله ټولنه په جگړو کې په ښکېلو ډلو د بشر د حقونو د ناظرينو په توگه فشار واورې. نو دوی ټول په کې شامل دي)).

دغه همدارنگه وويل چې دغه کسان په دې توگه غواړي، چې له حامد کرزي څخه خپل امتيازات ترلاسه کړي.

پخوانی زورناست او د نظر خاوند عبدالاحيد مبارز هم يادې شوه، چې دغه ټاټومېر جمع، د اوسني

هفته نامه
سینما
شماره جدید سینما پاسی دی
په زړودی منتشر میشود

خپله نه جنگېږي او نه قرباني شوي دي)).

د کابل پوهنتون استاد او د نظر خاوند اسماعيل يون هم، د يادو شويو کسانو يوځای کېدل د هغوی د شخصي گټو له امله بولي.

د نوموړي په وينا، هغوی غواړي، چې په دولت فشار وراړي او خپل امتيازات ترلاسه کړي.

که څه هم يون، دغه يوځای کېدنه د بشر حقونو د سازمانونو له تورونو څخه د ځان خوندي کولو په مانا وبلله، خو زياته يې کړه چې دغه يوځای کېدل به نور هم د بشر حقونو سازمانو له دوی نه متوجه کړي.

هغه وويل: ((د بشر د حقونو سازمانونه به لا د جنگي ډلو يوځای کېدو ته پام وړ واورې)). يون، دغه يوځای کېدل هم کم عمره گڼي او وايي چې هغوی تل ايټالانو کې ژوند کړی، خو ايټالاف يې نه دی ساتلی. د افغانستان په ملي جبهه کې که څه هم د کاظمي په وينا، ملي کسان راټول شوي دي، خو د سر کسان يې هغو ډلو سره تړ او لري، چې د وخت د شوروي اتحاد او د اوسني روسيې خوا يې ملاتړ کېدو، مبارز، که څه هم په دغه جبهه کې دروستاؤد لاس لرلو په اړه په زغرده څه نه وايي، خو دغه خبره له يوې مخې ردوي هم نسه. د نوموړي په وينا، په افغانستان کې د گاونډيو هېوادونو لاسوهنه روانه ده او دغه اندېښنه هم په ټوله مانا يې خايه نه ښکاري.

هغه زياته کړه: ((په دې اړه تر اوسه شواهد نه شته، دروسي لاسوهنه له وږم او نه يې تاييدوم)). خو د ولسي جرگې غړي شکرپه بسازکزی، بسيا وايي چې روسانو پخوا هم د شمالي ټلوالې ملاتړي او اوس هم په کې لاس لري. خو گلاب زوی، بيا د هېواد په تاريخ کې د لومړني ملي جبهه گڼي او وايي چې د سياسي احزاب او ملي مشرانو له ملاتړه پر مخه ده. د جبهې ټولي موخې او منشور لا تر اوسه نه دی په ډاگه شوی، خو د وايټو انتخوابي کېدل او د پارلماني نظام، خو د وايټو انتخوابي کېدل او د پارلماني نظام په مټ به د اعظم خپل کس ودروي.

د نوموړي په وينا، په جبهه کې راټول کسان اوس هم ډېرو ولايتونو کې واکمن دي او که واليان انتخابي شي، نو هغوی به هم د دوی کسان وي او د دوی په خدمت کې به وي. خو ليکوال او د مدني ټولنې د مجلې مسوول مدير پرون نادرې، بيا د جبهې له يادو شويو موخو ملاتړ کوي.

د نوموړي په وينا، اوس خلکو ته دولت سره واټن پيدا کړی او که واليان د دوی په خوښه وټاکل شي، نو دوی به دولت خپل وگڼي.

نوموړي پارلماني نظام هم غوره گڼي او هغه اندېښنې، چې گونډې په دغه نظام کې به د ولسمشر او لومړي وزير ترمنځ اختلافونه وي او هر څه به د اختلافونو ښکار شي، بې خايه گڼي. د نوموړي په وينا، په هغه نظام کې به اساسي قانون د ولسمشر او لومړي وزير واکونه په گوته کړي او هېڅوک به نشي کولی په خپل سر کارونه وکړي. د نظام د بدلېدو لپاره د اساسي قانون تعديل ته اړتيا ده او دغه تعديل د لويې جرگې واک دی او داسې فېشن له مخې، د لويې جرگې راغوښتل د ولسمشر صلاحيت دی. همدغه ټکي ته په پام وحيد مژده وايي، که د جبهې غړي غواړي، چې په اساسي قانون کې تغير راوړي، نو دا خپله د اساسي قانون خلاف عمل دی. د يون د دعوو ملاتړ له مخې، د جبهې ځينو غړو د اساسي قانون د تصويب په لويه جرگه کې هم د پارلماني او فدرالي نظام غوښتنه کوله، خو بريالي نه شول.

د يون په بساوړ، دوی څکه د پارلماني نظام غوښتونکي دي، چې د انتخاباتو له لارې د ولس رايه نشي ترلاسه کولی. د هغه په باور، دوی به د پيسو په زور په اسانه او کم لگښت خپل واکمنۍ او کيلان خپل ملاتړي کړي او د هغوی په مټ به د اعظم خپل کس ودروي.

که څه هم يو شمېر سياسي شتونکي، د افغانستان متحده ملي جبهه د اوسني دولت پرضد او د شخصي امتيازاتو د ترلاسه کولو لپاره گڼي، خو د جبهې وياند

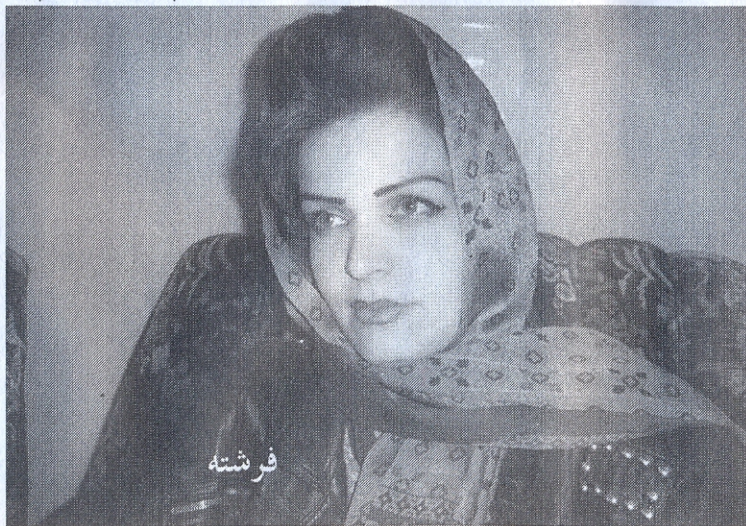
نوی کال په نوي ژوند سره پیلوم

هېوادوالو ته د نوي کال مبارکي وايي او له خلکو غواړي خود نورويز له فرصتونو څخه پرځای ځکه پورته کړي او دخپلو مسئوليتونو په ترڅ کې د ناروغانو، گاونډيانو او يا د نورو مزاحمت ونه کړي . له نجونو سره پرمختګ وړېدو د نورو زياتي لري . حکمت الله وي د سلام زاده د شرکت کار کونکې وايي چې غواړم نوی کال په نوي ژوند سره پیل کړم، ځانته نوې بېرنامه جوړه کړم او له خپلو نویو تجربو څخه کارواخلم. دی زیاتوي چې، په کور کې یې اوه ډوله وچه مېوه لاندې کړې او ده تصمیم نیولی چې مزار شریف ښار ته د (رگل سرخ) مېلې ته ورشي .

احسان الدین د ستار ګولبول د شرکت کار کونکې وايي: نوروز زمونږ یو له لرغونو مېلو څخه ده او زمونږ خلک یې په خاصو مراسمو سره نمانځي. زه هم په پام کې لرم مېلو ته ورشم او له دې ورځې څخه خوند واخلم.

کېدای، ځکه اوس لکه پخواني وخت نه دی او زموږ ځوانان له بل هر وخت نه له زیاتو ستونزو سره لاس او گروان دي. فرشته په پای کې د خپل پیغام په لړ کې ټولو

فرشته

خلکو وس ورته نه رسېږي. ځينې کوزډني له خپلو کوزډنيو څخه زیاتې غوښتې کوي، چې دا مسم کار نه دی. ښه به وای چې دغه کار په یوه کل سره تر سره

هم په کې غښتې دي. لکه د نذرونو پخول، زیارت کول او د قرآن کریم ختمونه.

نوموړې له اوه ډوله مېوې او مسنک څخه یادونه وکړه او د مسنک په باره کې یې زیاته کړه چې دا نذر له بیسیانو څخه راپاتې دی او په هماغې یتوب سره د غنمو له تېغو پخېږي. دا وايي کله چې د نذر دډېگ سر پرانستل کېږي نو په مسنک سره په ډېگ کې د الله (ج) یا محمد (ص) نومونه او یا د تسبیح انځور کښل کېږي.

مېرمن سیمانه نوروزي مېلونه یادونه کوي او وايي چې، خلک د نوي کال په لومړۍ ورځ مېله خپونه ته ځي او مېلې کوي. له دې مېلو څخه مشهوره مېله د مزار د گل سرخ مېله ده چې تر څلور پښتو ورځو دوام کوي. تراور ورځو پورې دا مېله ډېره گټوره وي او بیا ورو ورو له گوموالي یې کمېږي.

فرشته د مالي وزارت کارنده د نورو په رواجونو کې، کوزډنيو نجونو ته د نوروزي له وړلو څخه یادونه کوي او وايي: نوروزي یو له هغه رواجونو څخه ده چې د نوي کال په رارسېدو سره د هلك له خوا خپلې کوزډني ته وړل کېږي. په نوروزۍ کې کاني، جلی، پاڅه کبان، کلچې، وچې او تازه مېوې شاملې وي.

دا وايي: رواجونه له ستېريو سره سره ځانگړې موخې هم لري. بېاید همدې موخو ته په کتنې سره رواجونه داسې تر سره شي، څو د کورنيو په اقتصاد ناوړه اغېز ونه ښکلي. دا زیاتوي: تر کومه ځايه چې اوس لیدل کېږي رواجونه درانه شوي او د زیاتره

روگل

کله چې د زار په کال تهر ټولېږي او نوی کال راځي ورسره جوخت د ژوند یوه پانه تړل کېږي او بېله پیلېږي. ښکاره ده چې، د زار په کال په پیل کې خلک د تېر کال په کړو وړو او خپلو ناکامیو او بریالیتوبونو سوچ کوي او نوی کال له نویو تجربو سره پیلوي.

روگل د مالي وزارت کارنده وايي چې: د نورو رواجونه زیات دي، یو له هغو دادی چې، خلک د نوروز په شپه سبزي پلو پخوي او هغه په داسې حال کې چې د کور ټول غړي په شمعو سره په روښانه شوي دسترخوان راټول وي. صرفوي. سبزي پلو د بهرنازه او سواکالي ښه ده .

هما چې په یوه وکتون کې ښونکې ده وايي: د نوروز مېلې یوازې د ساتنې له پاره نه دي یو شمېر عبادتونه

سیمه

چې دې مشر برهان الدین رباني، عبدالخان، محمد یونس قانوني، مارشال قسیم فهیم، مصطفی کاظمي، عبدالرشید دوستم او د پاکو د نجیب د واکمنۍ د کورنیو چارو وزیر سید محمد ګلاب زوی او د همدې واکمنۍ یو د مخکښه څېره نورالحق غنومي، د جېبې مخکښه څېرې دي.

که څه هم د وروستیو درې کسانو او د یادو شویو جهادي شخصیتونو ترمنځ اوږد فکري واټن شته او پلویانو یې یو د بل پرواندي خونړۍ جگم کې کړي، خو اوس یې یو بل ته لاسونه غوڅي دي. د لیکوال او سیاسي شنونکي وحید مزده په باور،

راوړي. نو دوی ټول په کې شامل دي)) . هغه همدارنگه وویل چې دغه کسان په دې توگه غواړي، چې له حامد کرزي څخه خپل امتیازات ترلاسه کړي . پخواني ژورنالت او د نظر خاوند عبدالحمید مبارز، هم یادې شوې جېبې ته (دفاعي جبهه) وایي.

د نوموړي په باور، د ملي شورا خوا د روغې جوړې تصویب شوی منشور او دغه جبهه یو له بل سره نږدې اړیکې لري . دغه منشور، چې د ولسمشر حامد کرزي خوا په دې وروستیو کې منل شوی، د درې لسیزو ښکېلو ډلو کسان له عدلي تعقیب

وزغورې که څه هم د جېبې ویاند مصطفی کاظمي وایي چې دغه جبهه به د ملي پوځي، پوښل منل او د زغم فرهنگ په دود کولو کې عملي گام واخلي. خو د بشر د حقونو د خپلواک کمیسیون غړی او د نظر څښتن قسیم انگر بیا وایي چې یاده شوې جبهه کوم ستراتیژیک هدف نه لري. هغه وویل چې دملي شورا منشور او بیا د کرزي خوا دغه منل د جېبې غړو ته جرئت ورکړی دی. انگر د دې پوښتنې په ځواب کې، چې په جبهه کې شاملو کسانو یو د بل پرواندي وسلو له مبارزه کړي، ځنګه اوس دوی سره یو ځای شول؟ وویل: ((نه، داسې نه ده. دوی همیشه خلک جنگولي،

روښان نه کوي. دوی به د ملي پوځي ملاتړي او اوس هم په دې لاس لري. خو ګلاب زوی، بیا د هېواد په تاریخ کې دا لومړنی ملي جبهه گڼي او وایي چې د سیاسي احزابو او ملي مشرانو له ملاتړه برخمنه ده. د جېبې ټولې موخې او منشور لا تراوسه نه دی په ډاگه شوی، خو د والیانو انتخابې کیدل او د پارلماني نظام جوړېدل یې له سترو موخو څخه شمېرل کېږي.

که څه هم د جېبې غړي، دغه کارونه د هېواد او لس په غیر یوځای، خو انگر بیا ددې ترښانور هدونه ويني.

کله لکنت ځینې وکیلان خپل ملاتړي کړي او د هغوی په مټ به صدر اعظم خپل کس ودرې .

که څه هم یو شمېر سیاسي شنونکي، د افغانستان متحده ملي جبهه د اوسني دولت پر ضد او د شخصي امتیازاتو د ترلاسه کولو لپاره گڼي، خو د جېبې ویاند مصطفی کاظمي وایي چې په اوس وخت کې په حکومت فشار راوړل د جېبې له روحې سره سم کار نه دی. هغه همدارنگه ويني دي، چې دوی له حکومت څخه نه غواړي.

يو د بل کتو کې د ووب دي
بس د يو بل پر بيايست يې

د هر څه په ليو سوځم
چې د کرکو طلسمونه

د هر څه په ليو سوځم
چې د کرکو طلسمونه

پر يو تلی نن نظر دی
چې ناڅاپه وږمه راغله

د پستو زلفو څو تاره

او يوه د غرور نېغه

د شتر پانو په کوڅه کې

د سندرې او د مينې

څه بياسته غونډې محشر دی

اهای! راځی ملنگ راځی

پر ملنگ لکه اختر دی

دا ساعت له خوشالي نه

د زړې شملې ريتاره

ما راوړی سور ستر دی

عشق اوله قرباني ده

يو ځل بيا په څرخېدو شو
بيا يې درب ورکړ پېښې ته:

د دې هر څه په ليدلو

يو ځل بيا په څرخېدو شو

اهای ولاړه ملنگ ولاړه

چا خيرات د حسن ورکړ

څه خيرات د حسن راوړی
خدای (ج) مو عشق کې برکت کړه

دا اواز د قلندر دی

نن راځی د عشق چم دی

بيا يې درب ورکړ پېښې ته

ښه قبا يې ده اغوستې

يو کتاب يې دی تر شعله

کړې پټکی يې هم پر سر دی

يو ځل بيا په څرخېدو شو

له جوړکړې گرد واکو شو

دی يې ستوری عشق يې لمر دی

شين کتاب يې مخ ته پرانيست

ورو يې ځان سره دا وويل

هغه څه مې نن موندلي

بيا يې درب ورکړ پېښې ته

څومره مست مستانه دی

له دنيا نه بې خبر دی

په کچکول کې يې پراته دي

چې د عشق پر کلي سر دی

دې کوڅې نه خدای خير دی

چې په کوم لور يې سفر دی

شين سپرلی دی سپين سحر دی

دا ملنگ دا پسرلی

عبدالغفور ليوال

چې د ټول ژوندون مقصد مې

د هغو په لور سفر دی

دا خو اوښکې خو اهنونه

دغه مستې خنداگانې

دا پرهر پرهر زړگي هم

چې تر خنګه يې خنجر دی

دا د زلفو يو خو تاره

د مږورې شملې نښه

او شرنګا د شعر بڼګرېږ

چې له غوږه مږور دی

دا هر څه چې ټول يو ځای کړم

همدا اور زما کړد کړ دی

د هر څه په ليو سوځم

يو څو مستې خنداگانې

يو څو اوښکې خو اهنونه

يو زړگي دی يو خنجر دی

ملنگ دوب وړکې پښې ته

يو ځل بيا په څرخېدو شو

دی د دوو زړونو منځ کې

عجيبه شان سوداګر دی

اهای! راځی ملنگ راځی

څه خيرات د حسن راوړئ

خدای (ج) مو عشق کې برکت کړه

دا اواز د قلندر دی

د جوړنګرې له کړکۍ نه

سپينې لېچې را بهر شوې

د مړوند د بڼګرو شرنګ شو

شين سپرلی دی سپين سحر دی

يو رنگين کلی د کالو

په کې شينې کوڅې د پاڼو

د قماش د لاسو سحر دی

چې د شانګر له بامونو

وړوي د وږمو پېڅلي

د کلاب د لاسو غنبر دی

يوې ګنې ولې لاندې

څه ورپېښينه شان جوړنګره

چې پرې سيوری د څېړنږ

يو ښايسته شاني وزر دی

په جوړنګره کې دننه

ده د دوه مينو ځاله

يوه ښکلي ملکه د پسرليو

بل د عشق د شينکې کلي جادو کړ دی

يو د بل غېږ کې تاوده دي

يو د بل کتو کې دوب دي

بوی

سلفس

منتظران بهار! بوی شگفتن رسید
 لمعه مهر ازل، بر درو دیوار تافت
 نامه و پیغام راه رسم تکلف نماند
 عشق ز راه خیال، گرد الم پاک رفت
 صبر من تا رسا، باج ز کوشش گرفت
 دست به دل داشتم، مژده دامن رسید
 مژده به گلها برید، یار به گلشن رسید
 جام تجلی به دست، نور ز ایمن رسید
 فکر عبارت کراست، معنی روشن رسید
 خار و خس وهم غیر، رفت و به گلخن رسید
 نغمه به احباب ساخت، نغمه به احباب ساخت